Agatha Christie

Misterul de la Market Basing

— În fond, nimic nu seamănă cu viața la țară, nu-i aşa? Spuse inspectorul Japp, inspirând adânc pe nas şi expirând pe gură, aşa cum scrie la carte.

Poirot şi cu mine am salutat ideea din toată inima. Fusese sugestia inspectorului de la Scotland Yard ca să mergem în weekend în orăşelul de provincie Basing Market. Când era liber, Japp era un botanist pasionat şi vorbea despre flori mărunte, cu nume latineşti incredibil de lungi (pronunțate oarecum ciudat), cu un entuziasm chiar mai mare decât cel cu care-şi trata cazurile.

— Nimeni nu ne cunoaşte şi noi nu ştim pe nimeni, sublinie Japp. Asta-i esențial!

Totuşi, nu prea aşa stătea cazul, deoarece polițistul local fusese transferat dintr-un sat aflat la cincisprezece mile depărtare, unde avusese loc o otrăvire cu arsenic, ceea ce îl pusese în contact cu inspectorul de la Scotland Yard. Recunoscându-l încântat – asta i-a sporit buna dispoziție lui Japp şi, cum stăteam la micul dejun, duminică dimineață, în separeul hanului din sat, cu soarele strălucind şi cârceii de caprifoi strecurați prin fereastră, ne simțeam extraordinar de bine. Şunca cu ouă era excelentă, cafeua nu prea bună dar băubilă şi fierbinte.

— Aşa viață zic şi eu, spuse Japp. Când o să ies la pensie, îmi iau

Agatha Christie

Misterul de la Market Basing

— În fond, nimic nu seamănă cu viaţa la ţară, nu-i aşa? Spuse inspectorul Japp, inspirând adânc pe nas şi expirând pe gură, aşa cum scrie la carte.

Poirot şi cu mine am salutat ideea din toată inima. Fusese sugestia inspectorului de la Scotland Yard ca să mergem în weekend în orăşelul de provincie Basing Market. Când era liber, Japp era un botanist pasionat şi vorbea despre flori mărunte, cu nume latineşti incredibil de lungi (pronunţate oarecum ciudat), cu un entuziasm chiar mai mare decât cel cu care-şi trata cazurile.

— Nimeni nu ne cunoaşte şi noi nu ştim pe nimeni, sublinie Japp. Asta-i esenţial!

Totuşi, nu prea aşa stătea cazul, deoarece poliţistul local fusese transferat dintr-un sat aflat la cincisprezece mile depărtare, unde avusese loc o otrăvire cu arsenic, ceea ce îl pusese în contact cu inspectorul de la Scotland Yard. Recunoscându-l încântat – asta i-a sporit buna dispoziţie lui Japp şi, cum stăteam la micul dejun, duminică dimineaţă, în separeul hanului din sat, cu soarele strălucind şi cârceii de caprifoi strecuraţi prin fereastră, ne simţeam extraordinar de bine. Şunca cu ouă era excelentă, cafeua nu prea bună dar băubilă şi fierbinte.

— Aşa viaţă zic şi eu, spuse Japp. Când o să ies la pensie, îmi iau un locuşor la ţară. Ca ăsta, departe de crime!

— Le crime, il est partout, remarcă Poirot, în timp ce înfulecă o bucată mare de pâine şi se încruntă la o vrabie

care se legăna obraznică pe pervazul ferestrei.

Am recitat în glumă: „Iepurele ăla are o mutră frumoasă,
Dar duce o viaţă personală odioasă.
N-aş putea cu adevărat să vă spun
Ce lucruri groaznice iepurii la cale pun”.

— Doamne, spuse Japp, rezemându-se de spătar, aş mai vrea un ou şi o felie, două de şuncă. Ce zici, căpitane?

— De acord, am răspuns însufleţit. Dar tu, Poirot?

Poirot refuză.

— Nu trebuie să-ţi încarci aşa stomacul încât creierul să nu mai funcţioneze, remarcă el.

Am să risc să-mi umplu stomacul încă puţin, râse Japp. Iau proporţii; apropo, şi tu eşti solid, domnule Poirot. Hei, domnişoară, două porţii de ouă cu şuncă.

În clipa aceea, însă, o siluetă impunătoare apăru în cadrul uşii. Era poliţistul Pollard.

— Vă rog să mă scuzaţi, domnilor, dar am să-l deranjez pe inspector pentru că am nevoie de sfatul său.

— Sunt în vacanţă, se apără Japp de îndată. Nu vreau să am de lucru. Ce s-a întâmplat?

— Domnul de la Leigh House… S-a împuşcat… În cap.

— Bine, se descurcă ei, spuse Japp mecanic. Datorii sau vreo femeie, cred. Îmi pare rău, nu pot să te ajut, Pollard.

— Problema este că nu s-ar fi putut împuşca, zise poliţistul. Cel puţin, asta-i părerea doctorului Giles.

Japp lăsă ceaşca jos.

— Nu s-ar fi putut împuşca. Ce vrei să spui?

— Asta susţine doctorul Giles, repetă Pollard. Că e absolut imposibil. E cumplit de uluit, uşa închisă pe dinăuntru şi ferestrele la fel; dar el insistă că omul nu s-ar fi putut sinucide.

Lucrurile s-au schimbat. Am renunţat la porţiile suplimentare de ouă cu şuncă şi câteva minute mai târziu mergeam cu toţii cât puteam de repede spre Leigh House, Japp chestionându-l îndeaproape pe poliţist.

Numele mortului era Walter Protheroe; un om de vârstă mijlocie şi foarte retras. Venise cu opt ani în urmă în Market Basing şi închiriase Leigh House, un vechi conac în ruine. Locuia într-un colţ al său, având în slujba lui o îngrijitoare pe Care o adusese cu el. O chema domnişoara Clegg, era o femeie foarte demnă şi foarte respectată în sat. Doar recent, domnul Protheroe primise vizitatori care au rămas să stea la el, o doamnă şi un domn Parker din Londra. În dimineaţa aceasta, neprimind nici un răspuns când s-a dus să-şi strige stăpânul şi găsind uşa închisă, domnişoara Clegg s-a alarmat, a telefonat la poliţie şi la doctor. Poliţistul Pollard şi doctorul Giles sosiseră în acelaşi moment. Prin eforturi unite reuşiseră să spargă uşa de stejar de la dormitorul său.

Domnul Protheroe zăcea pe duşumea, împuşcat în cap, cu pistolul în mâna dreaptă. Arăta ca un caz clar de sinucidere.

Totuşi, după ce-a examinat cadavrul, doctorul Giles a fost foarte uimit şi, în cele din urmă, l-a tras pe poliţist deoparte şi i-a comunicat nelămuririle sale, la care Pollard s-a gândit de îndată la Japp. Lăsând totul în grija doctorului, s-a repezit la han.

Exact când povestea poliţistului s-a terminat, am sosit la Leigh House, o clădire mare cu un aer dezolant, înconjurată de o grădină neîngrijită, plină de buruieni. Uşa de la intrare era deschisă şi am pătruns imediat în hol şi de acolo într-o cameră pentru micul dejun de unde se auzea sunetul unor voci. Erau patru oameni în cameră: un om îmbrăcat în nişte haine oarecum ţipătoare, cu o faţă perfidă, respingătoare, care nu mi-a plăcut din prima clipă; o femeie cam de acelaşi tip, deşi frumoasă, dar de o manieră vulgară; o altă femeie îmbrăcată sobru, în negru, care stătea mai la o parte, probabil îngrijitoarea şi un bărbat înalt îmbrăcat într-un costum de vânător din stofă, cu o faţă inteligentă, de om capabil şi care era clar stăpân pe situaţie.

— Doctore Giles, i se adresă poliţistul, acesta este inspectorul detectiv Japp de la Scotland Yard şi cei doi

prieteni ai săi.

Doctorul ne salută şi ne recomandă domnului şi doamnei Parker. Apoi i-am însoţit la etaj. La un semn al lui Japp, Pollard rămase jos ca să supravegheze casa. Doctorul ne-a condus sus, de-a lungul unui coridor. În capăt, o uşă era deschisă; aşchii din ea atârnau în balamale şi uşa se prăbuşise pe duşumea înăuntru.

Am intrat. Cadavrul zăcea încă pe pardoseală. Domnul Protheroe fusese un om între două vârste, cu barbă şi păr cărunt la tâmple. Japp se duse şi îngenunche lângă el.

— De ce nu l-aţi lăsat aşa cum l-aţi găsit? Mormăi el.

Doctorul dădu din umeri.

— Am crezut că-i un caz clar de sinucidere.

— Hm! Făcu Japp. Glontele a intrat în cap prin spatele urechii stângi.

— Exact, confirmă doctorul. Este clar imposibil ca el să se fi împuşcat. Ar fi trebuit să-şi răsucească mâna dreaptă pe după cap. N-o putea face.

— Totuşi, aţi găsit pistolul în mâna lui? Apropo, unde e?

Doctorul arătă cu capul spre masă.

Dar nu-l ţinea strâns în mână, adăugă el. Era în palmă, însă degetele nu erau încleştate pe el.

— A fost pus acolo mai târziu, observă Japp; asta-i destul de clar. Examina arma. A tras un cartuş. Vom lua amprentele, dar mă îndoiesc că vom găsi altele în afară de ale dumneavoastră, doctore Giles. De cât timp e mort?

— De aseară. Nu pot să mă pronunţ asupra orei, aşa cum fac doctorii aceia minunaţi din povestirile cu detectivi, în mare, însă, e mort de vreo 12 ore.

Până atunci, Poirot nu făcuse nici o mişcare. Rămăsese lângă mine, privindu-l pe Japp şi ascultându-i întrebările. Numai din când în când mirosea aerul cu delicateţe, ca şi cum asta îl uimea. L-am mirosit şi eu, dar n-am putut descoperi nimic care să-mi trezească interesul. Aerul din cameră părea foarte curat şi lipsit de orice miros şi totuşi, din când în când, Poirot continuă să-l miroasă în mod

ciudat, ca şi cum nasul său mai fin descoperise ceva ce eu nu depistasem.

După ce Japp se îndepărtă de cadavru, Poirot îngenunche lângă el. Nu se uită la rană. La început m-am gândit că examina degetele de la mâna în care se aflase pistolul, dar după o clipă am observat că pe el îl interesa o batistă din mâneca hainei. Domnul Protheroe purta un costum gri închis. În cele din urmă, Poirot se ridică, dar ochii îi rămaseră aţintiţi asupra batistei, uimiţi.

Japp îl chemă să-l ajute să ridice uşa. Folosindu-mă de ocazie, am îngenuncheat şi eu şi, scoţând batista din mânecă, am cercetat-o cu atenţie. Era o batistă foarte simplă din material alb; nu era nici o iniţială, nici o pată de vreun fel. Am pus-o la loc, dând din cap şi recunoscându-mă depăşit de evenimente.

Ceilalţi ridicaseră uşa. Mi-am dat seama că încercau să găsească cheia. Dar în van.

— Asta pune capăt poveştii, spuse Japp. Fereastra e închisă. Ucigaşul a încuiat uşa şi a luat cheia cu el. S-a gândit că se va considera că Protheroe se închisese singur şi s-a împuşcat şi că absenţa cheii nu va fi observată. De acord, domnule Poirot?

— De acord, da, dar ar fi fost mai simplu şi mai bine să strecoare cheia înapoi pe sub uşă. Atunci ar fi părut ca şi cum căzuse din broască.

— Ah, bine, dar nu poţi să te aştepţi ca toată lumea să aibă idei strălucite ca ale tale. Ai fi fost o teroare adevărată dacă te-ai fi apucat de crime. Ai de făcut vreo remarcă, domnule Poirot?

Mi s-a părut că Poirot era într-un fel încurcat. A aruncat o privire prin cameră şi a remarcat pe un ton blând de parcă şi-ar fi cerut scuze: a fumat o mulţime, domnul ăsta.

Chiar aşa era; căminul era plin de mucuri de ţigări ca şi scrumiera care se afla pe o măsuţă, lângă un fotoliu mare.

— Trebuie să fi fumat vreo douăzeci de ţigări aseară, remarcă Japp. Aplecându-se, examină cu grijă ceea ce se

afla în cămin şi, apoi, îşi îndreptă atenţia spre scrumieră. Toate sunt de acelaşi fel, remarcă el şi fumate de acelaşi om. Nu-i nimic aici, Poirot.

— N-am spus că era, murmură prietenul meu.

— Hei, ce-i asta? Exclamă Japp. Se repezi la ceva lucios şi strălucitor care se afla pe duşumea lângă mort. Un buton rupt. Mă întreb al cui e. Doctore Giles, vă rog coborâţi şi trimiteţi-o sus pe îngrijitoare.

— Şi cu familia Parker? El e foarte nerăbdător să plece… Spune că are nişte treburi urgente la Londra.

— Da, bine. O să trebuiască să se descurce fără el… După cum evoluează lucrurile, s-ar putea să-l aştepte nişte afaceri urgente aici! Trimite-o sus pe îngrijitoare şi nu-i lăsa pe niciunul dintre Parkeri să te păcălească pe dumneata sau pe Pollard. A intrat cineva aici în dimineaţa asta?

Doctorul se gândi.

— Nu, au stat afară pe coridor, în vreme ce Pollard şi cu mine am intrat.

— Sunteţi sigur de asta?

— Absolut sigur.

Doctorul plecă să facă ce fusese rugat.

— Bun, omul ăsta, spuse Japp admirativ. Unii dintre doctorii ăştia de ţară sunt tipi de clasa întâi. Mă întreb cine l-a împuşcat pe individul acesta. Se pare că unul din cei trei din casă. Nu-mi prea vine s-o suspectez pe îngrijitoare. A avut opt ani la dispoziţie să-l împuşte, dacă ar fi vrut s-o facă. Dar cine sunt Parkerii ăştia? Nu arată a fi un cuplu amabil.

În acest moment apăru domnişoara Clegg. Era o femeie înaltă, uscăţivă, cu păr cărunt, îngrijit, despărţit de o cărare la mijloc, foarte calmă şi serioasă din fire. Mai trăda un aer de om capabil, care-ţi impunea respect. Răspunzând la întrebările lui Japp, ea povesti că era de paisprezece ani în slujba celui mort. Fusese un stăpân generos şi respectuos. Nu-i văzuse niciodată pe domnul şi doamna Parke; până acum trei zile, când sosiseră pe neaşteptate să locuiască

acolo. Era de părere că se invitaseră singuri – în mod sigur stăpânul nu fusese încântat să-i vadă. Butonii pe care-i arătă Japp nu-i aparţineau domnului Protheroe – era convinsă de asta. Întrebată despre pistol, zise că ştia că stăpânul ei avea o armă de acest fel. O ţinea închisă. O văzuse odată, cu câţiva ani în urmă, dar nu putea să spună dacă era aceeaşi. N-auzise nici o împuşcătură seara trecută, lucru care nu părea surprinzător, deoarece era o casă mare, cu multe coridoare şi camerele ei, ca şi cele pregătite pentru familia Parker, se aflau la capătul celălalt al clădirii. Nu ştia la ce oră se culcase domnul Protheroe… Era încă treaz pe la nouă şi jumătate când ea s-a retras. De obicei, nu se culca deîndată ce se ducea în camera lui. Obişnuia să-şi petreacă jumătate din noapte citind şi fumând. Fuma extrem de mult.

Atunci Poirot strecură o întrebare.

— De obicei stăpânul dumitale dormea cu fereastra închisă sau deschisă?

Domnişoara Clegg stătu pe gânduri.

— De obicei era deschisă, în orice caz sus.

— Totuşi, acum e închisă. Puteţi să explicaţi lucrul ăsta?

— Nu, numai dacă nu a simţit un curent şi a închis-o.

Japp i-a mai pus câteva întrebări, după care i-a dat drumul. Apoi i-a anchetat separat pe cei doi Parker. Doamna Parker părea a fi isterică şi plângăreaţă; domnul Parker era îngâmfat şi fanfaron. Negă că butonul îi aparţinea, dar cum soţia sa îl recunoscuse mai înainte, aceasta nu prea i-a îmbunătăţit situaţia; când a mai negat şi că ar mai fi fost vreodată în camera lui Protheroe, Japp a considerat că avea suficiente dovezi să ceară un mandat de arestare.

Lăsându-l pe Pollard stăpân pe situaţie, Japp se reîntoarse degrabă în sat şi luă legătura telefonic cu sediul central. Poirot şi cu mine ne-am întors la han.

— Eşti neobişnuit de liniştit, am zis. Nu te interesează cazul.

— Au contraire, mă interesează enorm, dar şi mă uimeşte.
— Motivul este necunoscut, am spus gânditor, dar sunt sigur că familia Parker e de proastă calitate. Toate dovezile sunt destul de clar împotriva lui, cu toată lipsa de motivaţie, dar aceasta ar putea apare mai târziu.
— Nu te-a izbit nimic ca fiind deosebit de semnificativ, deşi a fost trecut cu vederea de Japp?
M-am uitat la el curios.
— Ce mi-ascunzi, Poirot?
— Ce-ascundea mortul?
— O, batista aia!
— Exact, batista aia!
— Un marinar şi-a pus batista în mânecă, am zis pe gânduri.
— Excelent, Hastings, dar nu la asta mă refer.
— La ce altceva?
— Mereu şi mereu îmi vine în minte mirosul fumului de ţigară.
— Nu mirosea deloc, am exclamat uimit.
— Nici mie nu mi s-a părut, cher ami.
M-am uitat serios la el. E atât de dificil să-ţi dai seama când Poirot te duce cu preşul, dar el părea foarte serios şi încruntat.
Ancheta a început două zile mai târziu. Intre timp, au apărut alte mărturii. Un vagabond a recunoscut că sărise zidul grădinii de la Leigh House, unde adesea dormea într-un şopron care era lăsat deschis. A mai declarat că la ora 12 noaptea auzise doi bărbaţi certându-se tare într-o cameră de la primul etaj. Omul cerea o sumă de bani; celălalt refuza supărat. Ascuns după un tufiş el îi văzuse pe cei doi oameni, trecând încolo şi încoace prin faţa ferestrei luminate. Pe unul îl cunoştea bine ca fiind domnul Protheroe, proprietarul casei; pe celălalt l-a identificat, fără nici un dubiu, ca fiind domnul Parker.
Era clar acum că familia Parker venise la Leigh House ca să-l şantajeze pe Protheroe şi, când, mai târziu, sa

descoperit că adevăratul nume al decedatului era Wendover şi că fusese locotenent de marină, implicat în explozia din 1910, de pe nava de lux „Merrythought”, cazul păru să se limpezească rapid. S-a presupus că Parker, cunoscând rolul pe care-l jucase Wendover, dăduse de urmele lui şi pretindea bani ca să păstreze secretul, lucru pe care celălalt îl refuza. În timpul răfuielii, Wendover îşi scoase revolverul, Parker i-l smulse şi îl împuşcă, încercând după aceea să însceneze o sinucidere.

Parker a fost trimis în judecată, rezervându-şi dreptul la apărare. Noi am asistat la procedurile de la poliţie. Când am plecat, Poirot dădea din cap.

— Aşa trebuie să fie, murmura ca pentru sine. Da, aşa trebuie să fie. Nu mai aştept.

Intră la poştă şi scrise un bilet pe care îl expedie printr-un mesager special. N-am văzut cui îi era adresat. Apoi ne-am întors la hanul unde stătusem în memorabilul weekend.

Poirot era neliniştit, patrulând spre fereastră şi înapoi.

— Aştept un musafir, îmi explică el. Nu se poate… Sigur, nu pot să mă înşel. Nu, iat-o.

Spre marea mea uimire, peste o clipă, domnişoara Clegg intră în cameră. Era mai puţin calmă ca de obicei şi respira greu ca şi cum ar fi alergat. Am văzut teama din ochii ei în timp ce-l privea pe Poirot.

— Luaţi loc, mademoiselle, spuse el cu bunătate. Am ghicit corect, nu-i aşa?

În loc de răspuns, izbucni în lacrimi.

— De ce aţi făcut-o? O întrebă Poirot cu blândeţe. De ce?

— L-am iubit atât de mult, răspunse ea. Am fost doica lui când era numai un băieţel. O, aveţi milă de mine!

— Am să fac tot ce depinde de mine. Dar înţelegeţi că nu pot să las un om nevinovat să atârne în ştreang, chiar dacă el este un escroc neruşinat!

Ea se ridică şi spuse încet:

— Poate totuşi, n-ar fi trebuit. Faceţi aşa cum ştiţi mai bine.

Apoi, ieşi iute din cameră.

— Ea l-a împuşcat? Am întrebat cu totul uluit.

Poirot zâmbi şi clătină din cap.

— El s-a împuşcat. Îţi aminteşti că purta batista în mâneca dreaptă? Asta mi-a dovedit că era stângaci. Temându-se că va fi descoperit, după întrevederea furtunoasă cu domnul Parker, s-a împuşcat. În dimineaţa următoare, domnişoara Clegg urcă să-l cheme ca de obicei şi-l găsi zăcând mort. După cum tocmai ne-a spus, îl cunoştea de când era un băieţel şi s-a înfuriat pe familia Parker care-l împinsese spre această moarte dezonorantă. Ea îi considera ucigaşi şi-atunci, deodată,a văzut un prilej de a-i fâce să sufere pentru fapta pe care o inspiraseră. Numai ea singură ştia că el era stângaci. A luat pistolul din mâna stângă şi l-a pus în cea dreaptă, a închis bine fereastra, a lăsat să cadă butonul pe care-l luase din una din camerele de jos, a plecat închizând uşa şi luând cheia.

— Poirot, am izbucnit eu, plin de entuziasm, tu eşti magnific. Toate astea numai de la micul clu cu batista.

— Şi fumul de ţigară. Dacă fereastra ar fi fost închisă, cu toate ţigările alea fumate, camera ar fi trebuit să miroasă din plin a fum. Dar nu, era aerisită, aşa că am dedus imediat că fereastra trebuie să fi fost deschisă toată noaptea şi închisă abia dimineaţa, ceea ce m-a pus pe o linie foarte interesantă de speculaţii. Nu-mi puteam imagina nici un motiv pentru care un ucigaş să fi vrut să închidă fereastra. Ar fi fost în avantajul său s-o lase deschisă şi să pretindă că criminalul fugise pe acolo, dacă teoria cu sinuciderea nu mergea. Bineînţeles, mărturiile vagabondului, când le-am auzit, mi-au confirmat bănuielile. N-ar fi putut niciodată auzi conversaţia aceea dacă fereastra n-ar fi fost deschisă.

— Splendid! Am spus din toată inima. Acum, ce zici de-un ceai?

— Ai vorbit ca un englez adevărat, spuse Poirot cu un oftat. Crezi că aş avea şansa să găsesc aici un pahar cu sirop?

SFÂRŞIT